

LES VEUS DE CREIXELL: EN FRANCISCO DE CAL COIX *IN MEMORIAM*

Per tal d'aprofundir i recollir informació de primera mà sobre la història de Creixell durant el s. XIX i el s. XX hem iniciat un projecte de recerca oral que hem titulat: *Les veus de Creixell*. Hem anat realitzant un seguit d'entrevistes a diferents persones que han nascut, viscut o viuen al poble a partir d'un guió preestablert que té en compte també els grans fets històrics. Any rere any publicarem en aquest llibret aquestes entrevistes. Us presentem la primera de les entrevistes, que vàrem realitzar a en Francisco de cal Coix. Aprofitem per agrair des d'aquí a totes les persones que amablement han participat en el projecte, la seva disposició i les bones estones que ens han fet passar tot recordant aspectes quotidians i familiars de la seva vida.

Com us dieu? Francisco Reixach Casteis.

On vàreu néixer? A quina casa? A Creixell, a cal Coix.

Quin any vàreu néixer? El 1927, el 20 de novembre.

La seva família a què es dedicava? Eren els pagesos de cal Coix, ho tenien arrendat.

Els propietaris qui eren? L'amo era en Josep Costa Bernarda de Sant Feliu de Guíxols. Allà hi tenien una fàbrica de taps. Solien venir a Creixell per la festa de la vinya. Aquell dia la mare havia de fer cuina senyorial. La mare era molt bona cuinera, havia estat a can Casamort de Navata.

Per què en deien a cal Coix? No ho sé, sempre he sentit a dir que perquè hi vivia un senyor que era coix.

On teníeu les terres? Al terme de Borrassà i Garrigàs. **Què hi plantàveu?** Blat, civada, userda, etc.

Com les conreàveu? Amb l'arada tirada per una mula, que anomenàvem *la Pastora*. N'havíem arribat a tenir tres, d'arades. També teníem una euga. **Teníeu tractor?** Ui, no! En aquella època no existien els tractors.

Teníeu vinyes? On? Sí, teníem 8 vessanes entre la resclosa i el cementiri i a Garrigàs teníem una altra vinya. **Cada any fèieu vi?** Sí. **El mas tenia tines per fer-lo?** Sí, el mas tenia celler amb una tina i botes, que encara deuen ser dins la casa. **Havíeu anat a veremar a França?** Jo no, la meva dona, sí. Hi va anar un sol cop amb la colla de can Fèlix de Borrassà. Va ser un any després del nostre casament a la Salut de Terrades, o sigui l'any 1958. **Recordeu com va afectar la fil·loxera a les vinyes de Creixell?** Jo no ho vaig viure això de la fil·loxera. Era abans. Però sí que et puc dir que les vinyes de cal Coix van ser les primeres a ser replantades a Creixell després de la fil·loxera.

Teníeu oliveres? On? Sí, al camí de Garrigàs i a Borrassà al Camiral i la Resclosa. **Cada any fèieu oli?** Sí. **El mas tenia trull?** No. Anàvem al trull de la Societat. Allà els vuit socis del poble feien oli i vi, perquè hi havia un trull d'oli i una premsa de vi. Hi anaven els de can Moy, can Mascases, can Sala, etc. **On era aquesta societat? Quan es va fundar?** La societat era a can Moy. No sé quan es va fer, quan vaig néixer ja existia. **La fred de 1956 com va afectar a les vostres oliveres? I a la resta d'oliveres de Creixell?** Van morir les del camí de Garrigàs. Va matar totes les de Creixell. Jo recordo que aquell dia estava desgranant blat de moro i cada cop havia d'anar a la vora del foc a escalfar-me els peus. També recordo que la mare era a mercat i el pare patia per ella, ja que feia molta fred. Saps què passa, que no hi havia estufes elèctriques, només troncs!